

Ελευθερία στο διαδίκτυο, έναν χρόνο μετά τον θάνατο του Aaron Swartz, πιο επικαιρη από ποτέ

των Ντίνου Στάμου, Νίκου Κόκκαλη

Aaron dead. World wanderers, we have lost a wise elder. Hackers for right, we are one down. Parents all, we have lost a child. Let us weep.

Sir Tim Berners-Lee, inventor of the web

Πριν από μία εβδομάδα ήταν η επέτειος από το θάνατο του Aaron Swartz, προγραμματιστή, συγγραφέα και πολιτικού ακτιβιστή. Ο Aaron Swartz στο μεγαλύτερο μέρος της ζωής του πάλευε για ένα πιο ανοιχτό και ελεύθερο διαδίκτυο. Συμμετείχε ενεργά στους αγώνες κατά των νομοσχεδίων, που ως σκοπό είχαν το περιορισμό των ελευθεριών στο διαδίκτυο και το συγκέντρωση της γνώσης στα χέρια λίγων.

Σημαντική ήταν η συμβολή του στο πρότυπο RSS feed, στο web.py, το tor2web, την Open Library, αλλά και στη μεταφορά του plugin HTTPS Everywhere στον Chrome. Επίσης, είχε ενεργό συμμετοχή στον οργανισμό Creative Commons αλλά και στη σελίδα Reddit μέσω της εταιρείας του Infogami.

Στις 11 Ιανουαρίου του 2013 βρέθηκε κρεμασμένος στο διαμέρισμά του στο Brooklyn. Η πίεση που δέχτηκε από τις αμερικάνικες αρχές και οι ποινές που αντιμετώπισε (35 χρόνια φυλάκιση, ένα εκατομμύριο δολάρια σε πρόστιμα) για τα υποτιθέμενα εγκλήματά του, ήταν κάτι που δεν άντεξε, ο πάντα ελεύθερος Aaron.

Ποιο ήταν όμως το «έγκλημα» για το οποίο διώχτηκε σκληρά από την αμερικάνικη κυβέρνηση και δέχτηκε τόσο μεγάλες πιέσεις που αποφάσισε να βάλει τέλος στη ζωή του. Ο Aaron κατηγορήθηκε για ηλεκτρονική απάτη και για να είμαστε πιο σαφείς κατηγορήθηκε επειδή κατέβασε από το JSTOR εκατομμύρια επιστημονικά άρθρα και περιοδικά, τα οποία διέθεσε δημόσια και για τα οποία μέχρι τότε οι φοιτητές πλήρωναν συνδρομή για να τα αποκτήσουν.

Για όσους δεν γνωρίζουν το JSTOR είναι ένα ηλεκτρονικό αποθετήριο επιστημονικών άρθρων, περιοδικών και βιβλίων, τα οποία αποτελούν προϊόντα έρευνας χρηματοδοτούμενης από τους φορολογούμενους πολίτες, τα ακαδημαϊκά ιδρύματα ή διάφορους χορηγούς. Τα άρθρα αυτά αξιολογούνται από άλλους ακαδημαϊκούς και για να δημοσιευτούν εκεί, οι συγγραφείς τους υποχρεώνονται να παραχωρήσουν το copyright. Όλα αυτά τα άρθρα είναι διαθέσιμα κατόπιν πληρωμής τόσο στα ακαδημαϊκά ιδρύματα, όσο και στους ιδιώτες. Ενώ οι συγγραφείς που παραχωρούν τα άρθρα τους καθώς επίσης και αυτοί που τα αξιολογούν δεν αμείβονται για την εργασία τους.

Η συγκεκριμένη πλατφόρμα είναι μια ξεκάθαρη έκφανση του μοντέλου της παιδείας του νεοφιλελευθερισμού. Μια παιδεία, στην οποία για τη πρόσβαση στη δημόσια έρευνα οι φοιτητές, οι καθηγητές ακόμη και οι ίδιοι οι ερευνητές-δημιουργοί, πρέπει να πληρώνουν συνδρομή.

Το 2008 ο Aaron έγραψε και κυκλοφόρησε το Open Access Guerilla Manifesto ή αλλιώς

Μανιφέστο για το Αντάρτικο Ανοιχτής Πρόσβασης. Παραθέτουμε τη μετάφραση του κειμένου[1]:

Η πληροφορία είναι δύναμη. Αλλά σαν κάθε μορφή δύναμης υπάρχουν αυτοί που θέλουν να τη κρατήσουν για τους εαυτούς τους. Η παγκόσμια επιστημονική και πολιτισμική κληρονομιά του κόσμου, δημοσιευμένη ανα τους αιώνες σε βιβλία και περιοδικά, αρχίζει να ψηφιοποιείται όλο και περισσότερο και να μένει στα χέρια μιας χούφτας ιδιωτικών εταιρειών. Θέλεις να διαβάσεις papers τα οποία έχουν διάσημα επιστημονικά επιτεύγματα; Πρέπει να δώσεις τεράστια ποσά σε εκδότες σαν την Reed Elsevier.

Απέναντι σε αυτό υπάρχουν εκείνοι οι οποίοι αντιστέκονται. Το κίνημα του Open Access πολεμάει σκληρά προκειμένου να διασφαλίσει πως οι επιστήμονες δεν θα παραχωρήσουν τα copyrights, αλλά αντίθετα θα δημοσιεύσουν τη δουλειά στο Internet, ώστε ο καθένας να έχει τη δυνατότητα να τη διαβάσει. Αλλά ακόμα και αν αυτό γίνει, αυτό θα ισχύει μόνο για δημοσιεύσεις που θα γίνουν στο μέλλον. Οτιδήποτε έχει δημοσιευτεί με copyright μέχρι τώρα θα έχει ήδη χαθεί.

Αυτό είναι μεγάλο τίμημα. Να επιβάλεις σε ακαδημαϊκούς να πληρώνουν χρήματα ώστε να διαβάσουν τη δουλειά των συναδέλφων τους; Να σκανάρεις ολόκληρες βιβλιοθήκες, αλλά μόνο να αφήνεις τα παιδιά στη Google να τις διαβάσουν; Να παρέχεις επιστημονικά άρθρα στα καλύτερα πανεπιστήμια του Πρώτου Κόσμου, αλλά όχι στα παιδιά του Παγκόσμιου Νότου; Είναι εξωφρενικό και μη αποδεκτό.

«Συμφωνώ», μπορεί να λένε πολλοί, «αλλά τι μπορώ να κάνω; Οι εταιρείες κρατάνε τα δικαιώματα, βγάζουν τεράστια ποσά χρεώνοντας τη πρόσβαση, και είναι απόλυτα νόμιμο — τίποτα δε μπορούμε να κάνουμε για να τους σταματήσουμε». Κι όμως, υπάρχει κάτι που μπορούμε να κάνουμε, κάτι το οποίο ήδη γίνεται: να το αντιπαλέψουμε.

Αυτοί με τη πρόσβαση σε αυτές τις πηγές δηλαδή φοιτητές, βιβλιοθηκάριοι και επιστήμονες, σας έχει δοθεί ένα προνόμιο. Εσείς παίρνετε μέρος σε αυτό το συμπόσιο της γνώσης, ενώ ο υπόλοιπος κόσμος είναι κλειδωμένος απ' έξω. Αλλά δε χρειάζεται — στη πραγματικότητα, ηθικά, δε μπορείτε— να κρατήσετε αυτό το προνόμιο για τον εαυτό σας. Έχετε το καθήκον να το μοιραστείτε με το κόσμο. Και πρέπει: να μοιραστείτε τους κωδικούς σας με τους συναδέλφους σας και να «κατεβάσετε» για τους φίλους σας.

Στο μεταξύ, εσείς που έχετε κλειδωθεί απέξω, μη στέκεστε άπραγοι. Κρυφοκοιτάξτε μέσα από τρύπες και πηδήξτε πάνω από φράχτες, ελευθερώστε την πληροφορία που είναι κλειδωμένη από τους εκδότες και μοιραστείτε την με τους φίλους σας.

Αλλά όλη αυτή η πράξη μένει στο σκοτάδι, κρυμμένη στον υπόκοσμο. Τη λένε κλοπή ή πειρατεία, λες και το να μοιραστείς τη γνώση είναι ηθικά το ίδιο με το να λεηλατείς ένα πλοίο και να σκοτώνεις το πλήρωμά του. Αλλά το να μοιράζεσαι δεν είναι ανήθικο — είναι ηθικά επιτακτικό. Μόνο αυτοί που είναι τυφλωμένοι από την απληστία θα αρνιόντουσαν να δώσουν ένα αντίγραφο στο φίλο τους.

Οι μεγάλες πολυεθνικές, φυσικά, είναι τυφλωμένες από απληστία. Οι νόμοι κάτω από τους οποίους λειτουργούν το απαιτούν — οι μέτοχοι θα ξεσηκώνονταν για κάτι λιγότερο. Και οι πολιτικοί τους οποίους έχουν εξαγοράσει τους υποστηρίζουν, περνάνε νόμους οι οποίοι τους δίνουν την αποκλειστική δύναμη να αποφασίζουν ποιος θα έχει ένα αντίγραφο.

Δεν υπάρχει δικαιοσύνη με το να ακολουθείς μη δίκαιους νόμους. Ήρθε η ώρα να έρθουμε στο φως, στη μεγάλη παράδοση της κοινωνικής ανυπακοής, να δηλώσουμε την αντίθεσή μας στην ιδιωτική κλοπή της δημόσιας κουλτούρας.

Πρέπει να πάρουμε τη πληροφορία, όπου και αν είναι αποθηκευμένη, να κάνουμε αντίγραφα να τα μοιράσουμε στο κόσμο. Πρέπει να πάρουμε ότι δεν έχει copyright και να το βάλουμε στο αρχείο. Χρειάζεται να αγοράσουμε κρυφές βάσεις δεδομένων και να τις δημοσιοποιήσουμε στο Web. Πρέπει να κατεβάσουμε επιστημονικά άρθρα και να τα ανεβάσουμε στα δίκτυα διαμοιρασμού αρχείων. Πρέπει να παλέψουμε για αντάρτικο ανοιχτής πρόσβασης.

Με αρκετούς από εμάς, σε όλο το κόσμο, όχι μόνο θα καταφέρουμε να στείλουμε ένα δυνατό μήνυμα ενάντια στην ιδιωτικοποίηση της γνώσης — αλλά θα τη κάνουμε παρελθόν. Εσύ θα έρθεις μαζί μας;

Aaron Swartz 2008

Σε μια εποχή, που δίδεται η μάχη για το αν το Internet θα είναι υπό τον έλεγχο των μεγάλων εταιρειών και του κράτους της επιτήρησης. Σε μια εποχή, που κάθε μέρα νέες αποκαλύψεις για τις παρακολουθήσεις της NSA έρχονται στην επιφάνεια χάρη στον Edward Snowden και στους άλλους ήρωες whistleblowers[2], δυστυχώς θα αναρωτιόμαστε τι θα έλεγε ο Aaron για όλα αυτά.

Από τη συνεισφορά του στο πρόγραμμα που αργότερα μετονομάστηκε σε SecureDrops αλλά και από το πάθος του για το ελεύθερο Internet προκύπτει ότι είναι ένας από αυτούς. Ένας ήρωας που καταλαβαίνει πως δε πρέπει να αφήσουμε το Internet σε αυτούς που το θέλουν ελεγχόμενο και πρέπει να πάρουμε τη κατάσταση στα χέρια μας.

Η 11η Φλεβάρη έχει οριστεί ως παγκόσμια ημέρα δράσης για τις ψηφιακές ελευθερίες προς τιμήν του Aaron. Άνθρωποι που γνώριζαν και συνεργάζονταν μαζί του, πολιτικοί ακτιβιστές αλλά και κόσμος που απλά μάχεται για ένα ελεύθερο διαδίκτυο, μας καλούν να συμμετέχουμε σε δράσεις, συζητήσεις και εκδηλώσεις. Το διεθνές κάλεσμα βρίσκεται εδώ και στην Ελλάδα μέσω του δικτύου για την ψηφιακή απελευθέρωση(DLN).

Καθήκον μας είναι να ενημερώσουμε το κόσμο, που αγνοεί τη σοβαρότητα της κατάστασης, σχετικά τις απειλές των ελευθεριών μας. Ταυτόχρονα είναι ανάγκη να πυροδοτηθούν εκείνα τα κινήματα που θα πιέσουν σε επίπεδο Κοινοβουλίου και Ευρωκοινοβουλίου αναφορικά με το copyright, το διαδίκτυο και τα προσωπικά δεδομένα σε κατευθύνσεις που θα επεκτείνουν και δε θα περιορίζουν τις ελευθερίες μας. Μέχρις ότου να φτιάξουμε εκείνο το Διαδίκτυο που θέλουμε, θα πρέπει να αρκεστούμε στην χρήση τεχνολογιών και εργαλείων όπως το httpseverywhere, το OTR και το GnuPG τα οποία μας προστατεύουν σε ένα βαθμό από την επιτήρηση που υφίσταται η ζωή μας.

[1] Guerilla Open Access Manifesto

[2] Edward Snowden, Chelsea Manning και Julian Assange: Οι νέοι μας ήρωες